

Střípky z historie: Dopis Miloše Rejcherta Billy Grahamovi k jeho návštěvě ČSSR 1982

Na přelomu října a listopadu 1982 navštívil Československo baptistický kazatel Billy Graham. Komunistické noviny Rudé právo přinesly o jeho návštěvě několik článků.

Reverend Billy Graham U S A	Praha 16.11.1982	Historie
Drahý bratře, čtu v Rudém právu z 5.11.t.r., že si navždy budete pamatovat dny, které jste v Československu strávili. Těším se, že toto Vaše prohlášení je příslibem trvalého zájmu o dění v ČSSR a další spolupráce s křesťany v naší zemi. Nepatřím k těm, kteří Vaše veřejná vystoupení i celkový dopad Vaší návštěvy v Československu hodnotí bezesbytku negativně; právě proto si dovoluji zaslat Vám několik připomínek.		
Dopis Miloše Rejcherta Billy Grahamovi k jeho návštěvě ČSSR 1982		

Duchovní Českobratrské církve evangelické Miloš Rejchrt zaslal Billy Grahamovi po ukončení [jeho návštěvy](#) tento dopis.

Dopis byl dán na vědomí mimo jiné i Ústředí Bratrské jednoty baptistů a mluvčímu Charty 77.

Střípky z historie

Dopis Miloše Rejcherta Billy Grahamovi k jeho návštěvě ČSSR 1982

Reverend Billy Graham
USA

Praha 16. 11. 1982

Drahý bratře,

čtu [v Rudém Právu z 5. 11. t.r.](#), že si navždy budete pamatovat dny, které jste v Československu strávili. Těším se, že toto Vaše prohlášení je příslibem trvalého zájmu o dění v ČSSR a další spolupráce s křesťany v naší zemi.

Nepatřím k těm, kteří Vaše veřejná vystoupení i celkový dopad Vaší návštěvy v Československu hodnotí bezesbytku negativně; právě proto si dovoluji zaslat Vám několik připomínek.

Z prohlášení, že Vaše dojmy předčily očekávání, vyvozují, že jste v lecčems musel korigovat své

představy. Nedivím se, díky překážkám v komunikaci i z důvodů hůře postižitelných se šíří po světě (i u nás) předsudky např. ten, že situaci křesťanů v ČSSR lze postihnout černobílým schématem „utlačovatelský komunistický režim proti utlačovaným církvím“.

Vždycky jsem se snažil v dosahu své působnosti rozptylovat toto manichejské vidění věcí, které jednoduše zbavuje křesťany viny tím, že ji hází na druhé. Na nemocech naší společnosti mají křesťané (opovažují se považovat za křesťana) svůj podíl.

Příklad.

Minulý týden se mne pracovníci čs. bezpečnosti dotazovali, kdo mi dal vstupenku na bohoslužebné shromáždění v chrámu u Salvátora, kde jste kázal (mimočodem: účastnit tohoto shromáždění jsem se nakonec nemohl, pracovní povinnosti v kotelně, kde po odejmutí státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti již deset let působím jako topič, mi to nedovolily).

Odmítl jsem na otázku odpovědět a sdělil důvod: ve svých konstitutivních dokumentech má československá církev evangelická i čtyři pražské artikuly z r. 1419, z nichž první požaduje, aby „slovo Boží po království Českém svobodně a bez překážky od křesťanských kněží bylo zvěstováno a kázáno“.

Pokud vím, bylo to v historii českobratrské církve poprvé, co se v evangelickém chtámu konaly bohoslužby jen pro zvané, na zvláštní vstupenky.

Tato skutečnost mne hluboce pobuřuje, neboť protiřečí základnímu učení evngelia, jež chce být kázáno všemu stvoření.

Odpovědí na otázku, kdo mi dal na bohoslužby vstupenku, bych se podílel na znetvoření evangelia.

Pracovníci bezpečnosti dále nenaléhali, sdělili mi pouze, že toto opatření podnikla sama církev.

Musel jsem jim dát za pravdu. Kdyby se církev v této věci vzepřela, nikdo ji ke shromáždění na vstupenky nemohl donutit.

Ať to bylo za jakýchkoli okolností a za jakýmkoli účelem, přivolila církev k něčemu, k čemu přivolit neměla právo. V tomto ohledu chápu a sdílím rozpaky mnohých nad Vaším podílem na této závažné a nebezpečné precedenz vytvářející skutečnosti. Zkrátka ne za vše neblahé v této zemi i po všem světě jsou zodpovědni komunisté.

Mnohokrát za své návštěvy jste se dotkl mírové problematiky i svého aktivního zapojení v mírovém hnutí.

Tato otázka je pro československé křesťany jedním z velmi citlivých bodů, jednak díky specifické historické zkušenosti Čechů a Slováků, jednak díky tomu, že k čemukoli použitelná mírová rétorika se pro řadu církevních funkcionářů u nás i jinde stala zaklínadlem, jehož vhodným uplatněním lze vyčarovat i jinak nedostupné povolení k příjemnému cestování napříč kontinenty.

Nepatřím k těm, kterým tento fakt znechutil docela jakékoli mluvení o míru. Naopak bych byl rád, kdybychom ve věci míru mohli navázat účinnou spolupráci.

Snad jako důvod dialogu přijmete malé zamyšlení nad slovním spojením „boj za mír“, které se objevilo i v referátech sdělovacích prostředků o Vašich výročí.

Každý boj, není-li jen výbuchem vášně, má svůj záměr: buť zachování toho, co je, nebo dosažení toho,

co není. Vždycky však jde o záměr lidský.

Tak i onen mír, který je záměrem boje, je nutně mírem lidským.

Tento mír - jako žádná lidská skutečnost - není pro křesťana absolutní hodnotou; křesťan ví, že vše lidské je dvojnásobné.

Relativní hodnotu míru ozřejmuje i zkušenost, že někdy úcta k životu, láska k bližnímu či přímo alternativa „Kristus nebo Džingischán“ velí zřít se stávajícího míru.

Příklad:

Slova Boženy Komárkové, napsané záhy po jejím návratu z nacistických kriminálů, nás učí, co je to odpuštění:

„Měli bychom pokleknout vedle těch, kteří nás sužovali. Měli bychom společně s nimi vyznávat nelásku svého srdce. Je naším úkolem před Bohem státi se znovu jejich bratry.“

Tato křesťanka v témže článku neméně pevně vyznává:

„My jsme si přáli této války, poněvadž jsme už před ní poznali něco ještě strašnějšiho. Přáli jsme si ji od té chvíle, kdy jsme viděli, že je nevyhnutelná. Z Norimberka byla vržena světu první výzva, když byla lidskost potupena protizidovskými zákony..“

Chtěli jsme se bit za lidskou čest. Také naše věc byla věcí všeho lidstva, poněvadž byla věcí lidskou. Svět nás vyzval položit zbraně, aby byl zachráněn mír. Učinili jsme tak s pocitem hanby za celý svět - a čekali jsme válku.“

Avšak i mír, který neznamená zachování nespravedlností, křivd, ne-li krutostí a zvěrstev, mír neposkvrněný lidskou špatností, totiž mír toužený, jaký ještě nenastal, cíl tužeb národů i velkých bojovníků za mír, je ošidný.

I ty vrcholně ušlechtilé, vznešené a krásné tužby jsou tužbami lidského srdce. A my víme, že „nejlživější jest srdce nade všecko a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?“ (Jer 17,9)

Tužby lidského srdce se rády stávají „tím nejdůležitějším“, vznešené ideály se snadno a nepozorovaně zvrhávají v idoly. A víme z čerstvých zkušeností 20. století, že je velmi těžké rozpoznat chvíli, kdy se vznešené lidské věci mění ve svůj rub a kdy obětavé úsilí o jejich dosažení se převrací v obětavé úsilí o modloslužbu.

Mír, o který lze bojovat, je lidská skutečnost; o jeho zachování je vskutku někdy třeba bojovat; jindy je třeba bojovat proti míru (a oboje znamená často i nutnost porušovat kategorické Boží „nezabiješ!“, přičemž odmítnout porušit přikázání může znamenat porušit totéž přikázání několikanásobně) a nemít přitom záruku, že záměr boje nezmění či už nezměnil své předznamenání.

Však už samo slovní spojení „boj za mír“ upomíná na onu podivnou stránku hříšné lidské existence, vystiženou apoštolem Pavlem“

„Nebo nečiním toho dobrého, což chci, ale činím to zlé, čehož nechci.“ (Řím 7,19);

třeba upřímně chceme mír a usilujeme o něj. Ale jak o něj bojujeme, už svým bojem o mír jej rušíme a mír, pro který a proti kterému máme bojovat, po němž máme toužit i před ním varovat, je tu mír Boží. Mír jednoznačný a nepochybný.

Mír který vybojovat nemůžeme - neboť už je vybojován. Vždyť Bůh pokoje „smířil sebou všechno, v pokoj uvodě skrze krev kříže jeho“ (Kol 1,30).

O tento mír nebojujeme, nýbrž prosíme, tento mír se nám zvěstuje a dává. Není záměrem našich bojů, předmětem našich snah. Je darem, který lze přijmout, zaplnit jím srdce, proměňovat jím život, prodlužovat jej do hlav i rukou, do mezilidským vztahů, do společenského života, bohdá i do mezinárodní politiky a zápasů o lidský mír.

Evangelium neblahoslaví bojovníky za mír, nýbrž činitele pokoje. (Mat. 5,9).

Dovolte, abych své úvahy a snad i mírový program řady československých křesťanů i mimokřesťanů shrnul do citátu z českého myslitele Emanuela Rádla, který porozuměl evangeliu pokoje a nadto ještě daleko před II. světovou válkou osvědčil ducha prorockého:

„Dávám se ne bez sympatií na pacifisty: proč jsou jejich spolky - až příliš četné - tak málo respektovány skutečným během událostí?

Jednou z velikých jejich vad jest, že bojují jen abstraktně proti válce mezi státy a tváří se, jako by dovedli tuto katastrofu zakříknouti nějakou brožurou nebo nějakým sjezdem dobromyslných pracovníků.

Války se však ponenáhlu rodí z falešné ideologie; občanstvo je už dávno zmobilizováno pro válku uvnitř státu, kdy se ještě za hranicemi prohlašují nejmírumilovnější hesla.

Mírumilovnost může se osvědčit úspěšně na prvním místě jen mezi občanstvem státu; budme proti vnitřním válkám, proti děláním vnitřních nepřátel a lehce dovedeme býti proti válce mezi státy“.

Těším se, že Vy nebo někdo z Vašich spolupracovníků navážete styky s těmi bratřími v ČSSR, kterým otázka míru leží na srdci.

S bratrským pozdravem

Miloš Rejchrt, duchovní československé církve evangelické

Vrší 60, 182 00, Praha 8

Na vědomí:

Synodní rada českoobr. církve evang. Paha
Ústředí Bratrské jednoty baptistů, Praha
Křesť. mír. konference, Praha
prof. Božena Komárková, Brno

mluvčí Charty 77, Praha

Dotis Miloše Reichrta reverendu Billy Grahamovi

Reverend Billy Graham
U S A

Praha 16.11.1982

Drahý bratře,

Štu v Rudém právu z 5.11.t.r., že si navždy budete pamatovat dny, které jste v Československu strávil. Těším se, že toto Vaše prohlášení je příslibem trvalého zájmu o dění v ČSSR a další spolupráce s křesťany v naší zemi. Nepatřím k těm, kteří Vaše veřejná vystoupení i celkový dopad Vaší návštěvy v Československu hodnotí bezesbýtku negativně ; právě proto si dovoluji zaslat Vám několik připomínek.

Z prohlášení, že Vaše dojmy předčily očekávání, vyvozují, že jste v lecčems musel korigovat své představy. Nedivím se, díky překážkám v komunikaci i z důvodů hůře postižitelných se šíří po světě /i u nás/ předsudky např. ten, že situaci křesťanů v ČSSR lze postihnout černobílým schématem "utlačovatelsky

komunistický režim proti utlačovaným církvím". Vždycky jsem se snažil v do-
sahu své působnosti rozptýlovat toto manichejské vidění věcí, které jedno-
duše zbavuje křesťany viny tím, že jí hází na druhé. Na nemocích naší spo-
lečnosti mají křesťané /opovažují se považovat za křesťana/ svůj podíl.
Příklad.

Minulý týden se mne pracovníci čs. bezpečnosti dotazovali, kdo mi dal
vstupenku na bohoslužebné shromáždění v chrámu u Salvátora, kde jste kázal
/mimořádně: účastnit tohoto shromáždění jsem se nakonec nemohl, pracovní
povinnosti v kotelně, kde po odejmutí státního souhlasu k výkonu duchov-
enské činnosti již deset let působím jako topič, mi to nedovolily/. Odmítli
jsem na otázku odpovědět a sdělil důvod i ve svých konstitutivních dokumen-
tech má československá církev evangelická i čtyři pražské artikuly z r.
1436, z nichž první požaduje, aby " slovo Boží po království Českem svo-
bodně a bez překážky od křesťanských kněží bylo zvěstováno a kázáno".
Pokud vím, bylo to v historii česobratrské církve evangelické poprvé, co
se v evangelickém chrámu konaly bohoslužby jen pro zvane, na zvláštní vstu-
penky. Tato skutečnost mne hluboce pobuřuje, neboť protirečí základnímu
určení evangelia, jež chce být kázáno všemu stvoření. Odpovědi na otázku,
kdo mi dal na bohoslužby vstupenku, bych se podílel na znetvoření evange-
lia. Pracovníci bezpečnosti dále nenaléhali, sdělili mi pouze, že toto opat-
ření podnikla sama církev. Musel jsem jim dát za pravdu. Kdyby se církev
v této věci vzepřela, nikdo jí ke shromáždění na vstupenky nemohl donutit.
Ať to bylo za jakýchkoli okolností a za jakýmkoli účelem, přivolila církev
k něčemu, k čemu přivolit neměla právo. V tomto ohledu chápu a sdílím roz-
paky mnohých nad Vaším podílem na této závažné a nebezpečné precedenz vy-
tvářející skutečnosti. Zkrátka ne za vše se odehrálo v této zemi i po všem svě-
tě jsou zodpovědní komunisté.

Mnohokrát za své návštěvy jste se dotkl mírove problematiky i svého
aktivního zapojení v mírové hnutí. Tato otázka je pro československé křes-
ťany jedním z velmi citlivých bodů, jednak díky specifické historické zku-
šenosti Čechů a Slováků, jednak díky tomu, že k čemukoli použitelná mírová
rétorika se pro řadu církevních funkcionářů u nás i jinde stala zaklínad-
lem, jehož vhodným uplatněním lze vyčarovat i jinak nedostupné povolení
k příjemnému cestování napříč kontinenty. Nepatřím k těm, kterým tento fakt
znechutil docela jakékoli mluvení o míru. Naopak bych byl rád, kdybychom
ve věci míru mohli navázat účinnou spolupráci.

Snad jako úvod k dialogu přijmete malé zamyšlení nad slovním spojením
" boj za mír ", které se objevilo i v referátech sdělovacích prostředků
o Vašich výročí.

Každý boj, není-li jen výbuchem vášně, má svůj záměr : buď zachování
toho, co je, nebo dosažení toho, co není. Vždycky však jde o záměr lidský.
Tak i onen mír, který je záměrem boje, je nutně mírem lidským. Tentýž mír -
jako žádná lidská skutečnost - není pro křesťana absolutní hodnotou ; křes-
ťan ví, že vše lidské je dvojnásobné. Relativní hodnotu míru ozřejmuje i
zkušenost, že někdy ucta k životu, láska k bližnímu či přímo alternativa
" Kristus nebo Džingischán " velí zřít se zachování stávajícího míru.
Příklad : Slova "oženy Komárkové, napsané záhy po jejím návratu z nacistic-
kých kriminálů, nás učí, co je to odpuštění : " Měli bychom pokleknout vedle
těch, kteří nás zúžovali. Měli bychom společně s nimi vyznávat nelásku svého
gráce. Je naším úkolem před Bohem státi se znovu jejich bratry ". Tato křes-
ťanka v témže článku neméně pevně vyznává : " My jsme si přáli tuto válku,
poněvadž jsme už před ní poznali něco ještě strašnějšího. Přáli jsme si ji
od té chvíle, kdy jsme věděli, že je nevyhnutelná. Z Norimberka byla vržena
světu první výzva, když byla lidskost potupena protižidovskými zákony
Čtěli jsme se bít za lidskou čest. Také naše věc byla věcí všeho lidstva,
poněvadž byla věcí lidskou. Svět nás vyzval položit zbraně, aby byl zachrá-
něn mír. Učinili jsme tak s pocitem hanby za celý svět - a čekali jsme válku".
Avšak i mír, který neznamená zachování nespravedlností, křivd, ne-li
krutostí a zvrstev, mír neposkytnutý lidskou špatností, totiž mír toužený,
jaký ještě nenastal, cíl tužeb národů i velkých bojovníků za mír, je osidný.

I ty vrcholné uslechtilé, vznešené a krásné tužby jsou tužbami lidského srdce. A my víme, že "nejlživější jest srdce nade všecko a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?" /Jer.17,9/ Tužby lidského srdce se rády stávají "tím nejdůležitějším", vznešené ideály se snadno a nepozorovaně zvrhávají v idoly. A víme z čerstvých zkušeností 20.století, že je velmi těžké rozpoznat chvíli, kdy se vznešené lidské věci mení ve svůj rub a kdy obětavé usilí o jejich dosažení se převrací v obětavé usilí o modloslužbu.

Mír, o který lze bojovat, je lidská skutečnost ; o jeho zachování je vskutku někdy třeba bojovat ; jindy je třeba bojovat proti míru / a oboje znamená často i nutnost porušovat kategorické Boží "nezabiješ !", přičemž odmítnout porušit přikázání může znamenat porušit totéž přikázání několikanásobně/ a nemá přitom záruku, že záměr boje nezmění či už nezměnil své předznamenání. Však už samo slovní spojení "boj za mír" upomíná na onu podivnou stránku hříšné lidské existence, vystiženou apoštolem Pavlem : "Nebo nečiním toho dobrého, což chci, ale činím to zlé, čehož nechci" /Rím 7,19/ ; třeba upřímně chceme mír a usilujeme o něj. Ale jak o něj bojujeme, už svým bojem o mír jej rušíme a mír, který chceme, se mení v boj, který nechceme.

Kromě dvojnásobného lidského míru, pro který i proti kterému máme bojovat, po němž máme toužit i před ním varovat, je tu mír Boží. Mír jednoznačný a nepochybný. Mír, který vybojovat nemůžeme - neboť už je vybojován. Vždyť Bůh pokoje " smířil sebou všecko, v pokoj uvedl skrze krev kříže jeho" /Kol.1,20/. O tento mír nebojujeme, nýbrž prosíme, tento mír se nám zvěstuje a dává. Není záměrem našich bojů, předmětem našich snah. Je darem, který lze přijmout, zaplnit jím srdce, proměňovat jím život, prodlužovat jej do hlav i rukou, do mezilidských vztahů, do společenského života, bohda i do mezinárodní politiky a zápasů o lidský mír. Evangelium neblahosloví bojovníky za mír, nýbrž činivce pokoje /Mt.5,9/.

Dovolte, abych své úvahy a snad i mírový program řady československých křesťanů i mimokřesťanů shrnul do citátu z českého myslitele Emanuela Rádla, který porozuměl evangeliu pokoje a nadto ještě daleko před II.světovou válkou osvědčil ducha prorockého : " Dávám se ne bez sympatií na pacifisty : proč jsou jejich spolky - až příliš četné - tak málo respektovány skutečným bohem událostí? Jednou z velikých jejich vad jest, že bojují jen abstraktně proti válce mezi státy a tváří se, jako by dovedli tuto katastrofu zakřiknouti nějakou brožurou nebo nějakým sjezdem dobromyslných pracovníků. Války se však poněkud rodí z falešné ideologie ; občanstvo je už dávno zmobilizováno pro válku uvnitř státu, kdy se ještě za hranicemi prohlašují nejmírumilovnější hesla. Mírumilovnost může se osvědčit úspěšně na prvním místě jen mezi občanstvem státu ; budme proti vnitřním válkám, proti dělání vnitřních nepřátel a lehce dovedeme býti proti válce mezi státy ".

Těším se, že Vy nebo někdo z Vašich spolupracovníků navážete styky s těmi bratřími v ČSSR, kterým otázka míru leží na srdci.

S bratrským pozdravem

Miloš Rejchrt, duchovní československé
církve evangelické
Vrší 60, 182 00, Praha 8

Na vědomí : Synodní rada Českobratř. církve evang. Praha
Ústředí Bratrské jednoty baptistů, Praha
Křesť.mír. konference, Praha
prof.Božena Komárková, Brno

mluvčí Charty 77, Praha

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)